

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
PHÂN VIỆN BÁO CHÍ VÀ TUYÊN TRUYỀN

*****

BÁO CÁO TỔNG QUAN KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU ĐỀ TÀI CẤP BỘ

Mã số:

Tên đề tài

**PHƯƠNG THỨC ĐÀO TẠO ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN
LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ Ở PHÂN VIỆN BÁO CHÍ VÀ
TUYÊN TRUYỀN TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY**

Chủ nhiệm đề tài: PGS.TS. Vũ Đình Hoè

Thư ký đề tài: TS. Ngô Văn Lương

Cơ quan chủ trì: Phân viện Báo chí và Tuyên truyền

Hà Nội, 2002

4449

14/5703

TẬP THỂ TÁC GIẢ

1- PGS. TS. Vũ Đình Hoè	- Chủ nhiệm đề tài
2- TS. Ngô Văn Lương	- Thư ký đề tài
3- TS Phạm Đình Huỳnh	- Ủy viên
4- TS .Hoàng Đình Cúc	”
5- PGS. TS. Đỗ Công Tuấn	”
6- PGS.TS Dương Xuân Ngọc	”
7- PGS. TS. Trần Văn Hải	”
8.TS. Lương Khắc Hiếu	”
9. TS.Vũ Văn Yên	”
10.TS.Phạm Xuân Mỹ	”
11. PGS. TS. Lê Bàn Thạch	”
12. PGS.TS Vũ Hồng Tiến	”
13. TS. Nguyễn Đình Cấp	”
14.Th.s Ngô Đức Tính	”

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Việc giảng dạy các môn khoa học Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường đại học, cao đẳng, các trường chính trị tỉnh, thành phố, luôn luôn được Đảng ta coi trọng. Tại Đại hội đại biểu toàn quốc Đảng cộng sản Việt Nam lần thứ VII, Đảng ta đề ra nhiệm vụ khắc phục vụ sự chậm trễ của khoa học xã hội, đổi mới một cách căn bản nội dung và phương pháp giảng dạy các bộ môn khoa học Mác-Lênin.

Trong văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII, Đảng ta tiếp tục nhấn mạnh: “ Tăng cường giáo dục công dân, giáo dục lòng yêu nước, chủ nghĩa xã hội và tư tưởng Hồ Chí Minh, giáo dục đạo đức và nhân văn.. Từng bước áp dụng các phương pháp tiên tiến và phương tiện hiện đại vào quá trình đào tạo...Đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục...” (trang 100).

Nghị quyết hội nghị Trung ương II khoá VIII về giáo dục và đào tạo chỉ rõ: “Tiếp tục đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục đào tạo và tăng cường cơ sở vật chất các trường học...Tăng cường giáo dục tư tưởng - đạo đức, lòng yêu nước, chủ nghĩa Mác-Lênin, đưa việc giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh vào nhà trường phù hợp với lứa tuổi và từng bậc học ”. (trang 40).

Đến Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX, Đảng ta tiếp tục khẳng định: “ Tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên. Cải tiến việc giảng dạy và học tập các bộ môn khoa học Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp và dạy nghề...” (Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, trang 111).

Tại hội nghị lần thứ V Ban chấp hành trung ương khoá IX về công tác tư tưởng lý luận, Đảng ta một lần nữa lại khẳng định sự cần thiết của công tác đào tạo giảng viên lý luận: “ Trong 5 năm tới, phấn đấu giải quyết một cách cơ bản tình trạng thiếu giảng viên lý luận Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường đại

học, cao đẳng”... “Đổi mới và nâng cao chất lượng hoạt động của các trường chính trị tỉnh, thành phố, trường chính trị của các bộ, ngành; các trung tâm bồi dưỡng chính trị, các khoa, tổ bộ môn Mác-Lênin trong các trường, đoàn thể, lực lượng vũ trang và các trường đại học, cao đẳng, trung học và chuyên nghiệp...” (Văn kiện NQTƯ 5 khoá IX, trang 142-143).

Tại nghị quyết số 494/QĐ-TTg của thủ tướng chính phủ ban hành ngày 24 tháng 6 năm 2002 về phê duyệt đề án “ Một số biện pháp nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy, học tập các môn khoa học Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong các trường đại học, cao đẳng, môn chính trị trong các trường trung học chuyên nghiệp và dạy nghề ” có chỉ rõ mục tiêu: “ nâng cao chất lượng chương trình, giáo trình, đổi mới phương pháp giảng dạy, học tập, đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao trình độ, chất lượng đội ngũ giảng viên các bộ môn khoa học Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong các trường đại học, cao đẳng, giáo viên chính trị trong các trường trung học chuyên nghiệp và dạy nghề”.

Như vậy là Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm đến việc giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và yêu cầu phải đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục, đào tạo đội ngũ cán bộ này.

Phân viện Báo chí và Tuyên truyền đã có bề dày 40 năm làm công tác đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị cho các trường đại học, cao đẳng, các trường chính trị tỉnh, thành phố trong cả nước. Với những kinh nghiệm và thành tựu đã đạt được hơn 40 năm qua đã khẳng định vị trí, vai trò của Phân viện trước xã hội...Song, trước những diễn biến phức tạp của tình hình thế giới, trước những âm mưu và thủ đoạn thâm độc của các thế lực thù địch nhằm diễn biến hoà bình trên đất nước ta cũng như trước yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực cho việc đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước đòi hỏi Phân viện Báo chí và Tuyên truyền phải không ngừng đổi mới nội dung chương trình, phương pháp giáo dục đào tạo mới có thể đáp ứng được yêu cầu của giai đoạn cách mạng mới. Chính vì vậy, các tác giả tập trung nghiên cứu đề tài “ Phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị ở Phân

viện Báo chí và Tuyên truyền trong giai đoạn hiện nay”. Đề tài này có ý nghĩa cấp thiết về mặt lý luận cũng như về mặt thực tiễn.

Về lý luận: Làm rõ căn cứ khoa học của việc xây dựng phương thức đào tạo giảng viên lý luận chính trị ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền trong giai đoạn công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Về thực tiễn: Kết quả nghiên cứu nếu được áp dụng sẽ đáp ứng được nhu cầu của việc nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên lý luận chính trị trong các trường đại học, cao đẳng, các trường chính trị tỉnh, thành trong cả nước góp phần thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước cũng như đấu tranh làm thất bại âm mưu diễn biến hoà bình của các thế lực thù địch, kiên trì giữ vững và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, làm tốt công tác tư tưởng và lý luận trong tình hình mới.

2. Mục tiêu nghiên cứu

- Phân tích thực trạng, qua đó đánh giá thành tựu và hạn chế trong hoạt động đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị cho các trường đại học, cao đẳng, các trường chính trị tỉnh, thành ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền giai đoạn từ 1990 đến nay.

- Xây dựng phương thức đào tạo mới đội ngũ giảng viên lý luận chính trị ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền trong giai đoạn hiện nay.

3. Tình hình nghiên cứu

Phân viện Báo chí và Tuyên truyền đã nghiên cứu một số đề tài cấp Nhà nước, cấp Bộ và cấp cơ sở về vấn đề giảng dạy, học tập ở Phân viện như:

- Hoạt động dạy và học lý luận Mác - Lênin trong trường đại học (qua khảo sát các trường đại học ở Hà Nội), đề tài cấp Bộ năm 1993.

- Chương trình tổng thể đào tạo cán bộ giảng dạy lý luận Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh ở bậc đại học (Chương trình khoa học KX10-Đề tài nghiên cứu khoa học cấp nhà nước KX10-09 tháng 12/1994)

- Vấn đề giảng dạy Kinh tế chính trị cho sinh viên báo chí ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền - Thực trạng và giải pháp (Đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ năm 1995).

4. Nội dung và nhiệm vụ nghiên cứu

4.1. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu của đề tài

- Phạm vi khảo sát của đề tài là thực trạng hoạt động dạy và học lý luận chính trị, thực trạng đội ngũ giảng viên chính trị trong các trường đại học, cao đẳng trong cả nước từ năm 1990 đến nay.

- Đối tượng khảo sát là các yếu tố hợp thành thực trạng dạy - học các môn lý luận chính trị, thực trạng đội ngũ giảng viên lý luận chính trị tại một số trường chính trị tỉnh, thành có tính chất đại diện với dung lượng mẫu khảo sát thích hợp.

- Đối tượng nghiên cứu của đề tài là sự thống nhất và sự khác biệt của phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên đại học, cao đẳng nói chung với phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị nói riêng ; là sự thể hiện, thực hiện phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị trên cơ sở đối chiếu với các đòi hỏi của thực tiễn cách mạng, được thực hiện ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền.

4.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Thứ nhất, luận giải cơ sở khoa học của việc xây dựng phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị.

Thứ hai, đánh giá thực trạng về phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền.

Thứ ba, bước đầu xây dựng phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị cho các trường đại học, cao đẳng và các trường chính trị ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền.

5. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài dựa trên cơ sở lý luận, phương pháp luận chung của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, các văn kiện, nghị quyết, quyết định của Đảng và Nhà nước về giáo dục đào tạo nói chung, về công tác giáo dục đào tạo cán bộ làm

công tác tư tưởng, lý luận nói riêng. Đồng thời, đề tài còn xác định các phương pháp luận riêng trên cơ sở kế thừa các nguyên lý và quan điểm lý thuyết trong khoa học xã hội hiện đại về giáo dục đào tạo, lý luận dạy học đại học, giáo dục học. Trên cơ sở phương pháp luận đó, đề tài đã lựa chọn, sử dụng các phương pháp, thao tác nghiên cứu phù hợp: điều tra, khảo sát, thống kê, so sánh, phân tích, tổng hợp v.v...

6. Hiệu quả của đề tài

6.1. ý nghĩa khoa học

Đề tài này cung cấp các luận cứ khoa học và thực tiễn cho việc xây dựng phương thức đào tạo giảng viên lý luận chính trị ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền trong giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, đáp ứng nhu cầu cấp bách về giảng lý luận cũng như thực tiễn của đất nước hiện nay về đội ngũ cán bộ này.

6.2 Hiệu quả kinh tế

Đề tài này dự thảo một văn bản kiến nghị về phương thức đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị ở Phân viện Báo chí và Tuyên truyền để trình giám đốc, thường trực Hội đồng khoa học Phân viện xem xét, quyết định áp dụng trong những năm tới với mức đầu tư hợp lý, tiết kiệm và có hiệu quả.

6.3 Hiệu quả xã hội

Nâng cao một bước về số lượng và chất lượng đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị, đáp ứng nhu cầu của các trường đại học, cao đẳng, các trường chính trị tỉnh, thành của cả nước. Qua đội ngũ này góp phần nâng cao nhận thức lý luận của sinh viên và học viên của cả nước góp phần đáp ứng nguồn nhân lực cho sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá và thực hiện có hiệu quả công tác tư tưởng lý luận của Đảng trong tình hình mới

7. Kết cấu đề tài

Đề tài được kết cấu gồm phần mở đầu, ba chương, phần kết luận và danh mục các tài liệu tham khảo.

PHẦN NỘI DUNG

CHƯƠNG I

CƠ SỞ KHOA HỌC CỦA VIỆC XÂY DỰNG

PHƯƠNG THỨC ĐÀO TẠO ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

I. SỰ CẦN THIẾT PHẢI XÂY DỰNG PHƯƠNG THỨC ĐÀO TẠO ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

Mác và Ăng ghen cho rằng: Mỗi thời đại xã hội đều cần những con người vĩ đại và nếu không có con người như thế thì thời đại sẽ sáng tạo ra con người như thế. Các Mác còn khẳng định: “ Muốn thực hiện tư tưởng thì cần có những con người sử dụng lực lượng thực tiễn ”. ⁽¹⁾

Lênin, người thừa kế và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác đã rất coi trọng việc xây dựng đội ngũ các nhà cách mạng chuyên nghiệp cho phong trào vô sản. Đó là những cán bộ nòng cốt đầu tiên của Đảng cộng sản Bôn-sê-vích Nga, những người giúp Đảng “ đảo ngược ” nước Nga lên.

Chủ tịch Hồ Chí Minh coi “ cán bộ là cái gốc của mọi công việc ” ⁽²⁾. “ Muốn việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hoặc kém ”. ⁽³⁾ Để có được đội ngũ cán bộ có phẩm chất tốt thì phải chăm lo đào tạo, bồi dưỡng thường xuyên. Hồ Chủ tịch nói: “ Vì lợi ích mười năm thì phải trồng cây, vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người ”.

Vận dụng quán triệt sâu sắc chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, trong mọi giai đoạn của cách mạng, Đảng ta luôn chăm lo đến sự nghiệp trồng

---

⁽¹⁾ C.Mác và Ph. Ăng ghen toàn tập, tập 2, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội 1995, Tr 181

⁽²⁾ Hồ Chí Minh toàn tập, T.5.NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội 1995, Tr 240.

⁽³⁾ Hồ Chí Minh toàn tập, T.5. NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội 1995, Tr 269

người. Trong báo cáo chính trị của BCH TƯ khoá VIII trình Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, phần nói về Phát triển giáo dục đào tạo đã khẳng định: “ Phát triển giáo dục đào tạo là một trong những động lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp CNH, HĐH, là điều kiện để phát huy nguồn lực con người - yếu tố cơ bản để phát triển xã hội, tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững...Tăng cường giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên. Cải tiến việc giảng dạy và học tập các môn khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp và dạy nghề ”⁽¹⁾.

Trong chiến lược phát triển kinh tế xã hội 2001 - 2010, Đảng ta cũng khẳng định: “ Để đáp ứng yêu cầu về con người và nguồn nhân lực là nhân tố quyết định sự phát triển đất nước trong thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá, cần tạo chuyển biến cơ bản, toàn diện về giáo dục và đào tạo...Đổi mới phương pháp dạy và học, phát huy tư duy sáng tạo và năng lực tự đào tạo của người học, coi trọng thực hành, thực nghiệm, ngoại khoá, làm chủ kiến thức, tránh nhồi nhét, học vẹt, học chay. Đổi mới và tổ chức thực hiện nghiêm minh chế độ thi cử. Đề cao tính tự chủ của trường đại học ”⁽²⁾.

Như vậy, Đảng ta luôn nhất quán khẳng định vị trí, vai trò của giáo dục, đào tạo trong việc tạo nguồn nhân lực cho sự nghiệp CNH, HĐH, đồng thời cũng luôn đòi hỏi sự đổi mới để tạo ra sự chuyển biến căn bản, toàn diện nhất là đối với việc dạy và học các môn lý luận Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh.

II. ĐÀO TẠO ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ ĐÁP ỨNG NHU CẦU CÔNG NGHIỆP HOÁ, HIỆN ĐẠI HOÁ ĐẤT NƯỚC.

Trước hết cần đưa ra một số khái niệm cơ bản về đội ngũ giảng viên lý luận chính trị làm cơ sở để phân tích, đánh giá và nêu lên những tiêu chí cơ bản mà giáo dục đào tạo hướng tới xây dựng đội ngũ cán bộ này.

⁽¹⁾ Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX. NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội 2001, Tr 108-110

⁽²⁾Sđ d, Tr 201,203,204

1. Giảng viên

Trong Đại từ điển tiếng Việt, từ “giảng viên” được giải thích là người giảng dạy tại trường đại học hay lớp huấn luyện cán bộ. Là một chức danh công chức giảng dạy.

Như vậy, cùng làm công tác giảng dạy nhưng giảng viên khác giáo viên ở chỗ: giáo viên là người dạy học ở trường phổ thông hoặc tương đương, còn giảng viên là những người giảng dạy ở các trường đại học, cao đẳng. Giảng viên tham gia giảng dạy rất nhiều môn khoa học thuộc nhiều lĩnh vực, nhiều ngành khác nhau song phạm vi đề tài này, chúng tôi chỉ đề cập đến đội ngũ giảng viên lý luận chính trị.

2. Lý luận

Theo Đại từ điển tiếng Việt, từ “lý luận” được hiểu là tổng thể kinh nghiệm và tri thức của loài người đã được khái quát và tích lũy trong quá trình lịch sử. Hoặc là những kiến thức khái quát và hệ thống về một lĩnh vực khoa học nào đó chẳng hạn như lý luận văn học, lý luận văn hoá, chính trị v.v...

3. Chính trị

Đó là những vấn đề về điều hành bộ máy nhà nước hoặc những hoạt động của giai cấp, chính đảng nhằm giành hoặc duy trì quyền điều hành Nhà nước hoặc là những hiểu biết về mục đích, đường lối và nhiệm vụ đấu tranh của các chính đảng cũng như đông đảo quần chúng.

Lý luận chính trị được hiểu là lý luận Mác-Lênin (bao gồm Triết học, Kinh tế chính trị học và Chủ nghĩa xã hội khoa học), tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chính sách của Đảng và lý luận xây dựng Đảng, chính quyền nhà nước....

Đào tạo đội ngũ giảng viên lý luận chính trị là đào tạo những người sau này (hết khoá học) có thể giảng dạy lý luận Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối chính sách của Đảng v. v...ở các trường đại học, cao đẳng, các trường chính trị ở các tỉnh, các trường đoàn thể ở TƯ và địa phương v.v...